

Groot Haesebroekseweg 61, woonhuis

Adres	Groot Haesebroekseweg 61
Postcode	2243 EE
Kadastraal nummer	F 9238
Naam	The Oaks
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermd monument	2
Benoeming onderdelen complex	Woonhuis met bijbehorende stenen tuinonderdelen en erfafscheiding (hekpijlers en muur)
Oorspronkelijke functie	Wonen; erfafscheiding
Datering/Bouwjaar	1929

Omvang bescherming

De bescherming betreft het WOONHUIS met inbegrip van de PERGOLA en het stenen TERRAS en TRAPPEN aan de achterzijde die de overgang naar de tuin vormen en tevens de bijbehorende HEKPIJLERS en MUUR uit 1929.

Het interieur maakt onderdeel uit van de bescherming voor wat betreft de oorspronkelijke indeling en detaillering.

Inleiding

Het woonhuis van het type landhuis werd in 1928 ontworpen door M.E. van de Wall voor de weduwe van H.D. Mac Gillavry, A.S.F. Gillavry-Nagel (1858-1938). Zij was sinds 1911 weduwe van de in Nederlands-Indië woonachtige en aldaar overleden H.D. Mac Gillavry, die waarschijnlijk de oprichter van de sigarettenfabriek H.D. Mac Gillavry was. Het huis werd in de Engelse landhuisstijl gebouwd en op de voorgevel is het jaartal 1929 aangebracht. Haar zoon, de heer Henry Anthony Pieter Mac Gillavry (1884-1930), liet Van de Wall in hetzelfde jaar het naastgelegen huis Groot Haesebroekseweg 59 ontwerpen. Hij was directeur van de Sigarettenfabriek H.D. Mac Gillavry en commissaris van de NV kunsthandel 'Esher Surrey' en overleed kort nadat hij zijn nieuwe huis had betrokken. Tuinarchitect H. Roeters van Lennep was verantwoordelijk voor het tuinontwerp van zowel huisnummer 59 als 61. Tegenover de huisnummers 59 en 61 liet de familie een tennisbaan en een garage bouwen; deze zijn niet meer aanwezig.

Aan de straatzijde werd als erfafscheiding behalve een toegangshek, bestaande uit gemetselde hekpijlers en een dubbel, houten draaihek ook een gebogen muur opgericht. Nummer 59 heeft een

gelijkvormig toegangshek, waardoor de herkenbaarheid van de bij elkaar horende ontwerpen van dezelfde architect versterkt wordt. De gebogen muur fungeert als nis voor het gemeentelijke straatmeubilair en heeft daardoor een functie in de openbare ruimte.

In 1964 vonden enkele kleine wijzigingen plaats in opdracht van C.J. van Schelle. Ook werden rond de eeuwwisseling de ramen vernieuwd, geheel in overeenstemming met het oorspronkelijke karakter van het pand.

De tuin naar ontwerp van tuinarchitect H. Roeters van Lennep is in de, voor de bouwtijd typerende, Nieuw Architectonische tuinstijl aangelegd. Hiertoe behoren de terrassen, keermuren en trappen, en tevens de pergola ter plaatse van de veranda. Bij deze stijl, die in het Interbellum gangbaar was, wordt veel aandacht besteed aan de overgang van het huis naar de tuin, waarbij geleidelijk van binnen, naar semi-binnen (erkers, veranda's, pergola's), naar een stenig buiten (terras) en vervolgens (via trappen) naar de tuin overgegaan wordt. De architectonische relatie tussen binnen en buiten is belangrijk voor het ontwerp van het huis en zijn directe omgeving en één van de karakteristieke kenmerken van het huis. Het 'buiten-binnen-zijn' komt niet alleen tot uitdrukking in de veranda/pergola maar ook in de loggia op de verdieping. Het terras aan de rechterzijde is later toegevoegd.

Over de architect

Marinus Emmerikus van de Wall (1883 - 1976) doorliep de middelbare school in Den Haag en studeerde in 1911 af aan de Technische Hogeschool in Delft als bouwkundig ingenieur.

Aanvankelijk was zijn studierichting Civiel, maar na een studiereis door Engeland raakte hij zo gefascineerd door de landhuizen daar, dat hij omzwaaide naar Bouwkunde. Buiten wonen en werken was zijn ideaal en een aanbieding om bij een dienst voor Gemeentewerken te komen werken sloeg hij dan ook af om zich in 1913 als architect in Wassenaar te kunnen vestigen. Hij specialiseerde zich vanaf dat moment in het ontwerpen van villa's en landhuizen. Hij bouwde vooral in Wassenaar: van 1912 tot ver in de jaren vijftig. Daarnaast ontwierp hij villa's in Voorburg, Rotterdam en zelfs in Engeland. In totaal zijn er van zijn gedurende ruim veertig jaar gerealiseerde werken nog bijna veertig huizen in Wassenaar behouden die op de lijst met cultuurhistorisch waardevolle bebouwing van de gemeente zijn opgenomen (GIP-lijst). Twee huizen zijn beschermd als rijksmonument: villa Baldershage uit 1915 aan de Duinweg 14 en Schakenburg aan de Raadhuislaan 1 uit 1923. Hij was een van de eerste architecten die villa's ontwierp in De Kieviet. Villa Ebby uit 1912 aan de Duinweg 20 tekende hij voor zichzelf; het was het allereerste huis in De Kieviet. In 1915 volgden Iepenlaan 4 en Duinweg 14. Het oorspronkelijke ontwerp voor de Auberge De Kieviet (1917) is ook van zijn hand. Ook ontwierp hij verscheidene huizen langs de Groot Haesebroekseweg, waaronder behalve nummer 61 huisnummer 19, 21, 43 en 59. Zijn overige werken zijn voornamelijk in Groot Haesebroek en Nieuw Wassenaar gelegen, waaronder een van zijn laatste werken op Van Calcarlaan 34 uit 1955.

Van de Wall liet zich inspireren door de stijl van de Engelse 'cottages' en probeerde de Engelse stijl in zijn landhuizen hoog te houden. Hij was het niet altijd eens met variaties daarop. Op 26 juli 1929 schreef hij in het voorwoord van zijn fotoboek "Eenige Landhuizen te Wassenaar" over de redenen om dit uit te geven: "(...) als bijkomende omstandigheid om tot uiting te kunnen brengen het feit dat ik nooit gebouwen heb ontworpen welke ik voor landhuisbouw verfoei: de landhuizen met platte daken, ronde daken, horizontale ruitverdelingen, verticale gevelversieringen, ze mogen door velen geapprecieerd, zelfs door vakbladen en onderwijsinstellingen verheerlijkt worden, ik zal me nooit kunnen vereenigen met deze kunstuitingen, welke gezellige landhuizen doen gelijken op gevangenissen, dozen, vliegtuigen, paddestoelen en dergelijke."

De villa's van Van de Wall hebben een aantal karakteristieke detailleringen die als signatuur beschouwd mogen worden. Een voorbeeld van typerende detailleringen is een groepje - meestal negen - uitstekende bakstenen in vorm van een vierkant in de voorgevel. Een ander terugkerend detail is een tweetal elkaar twee maal kruisende lijnen waardoor een ruitvorm ontstaat, waarin soms het bouwjaar is vermeld. Ook de met siermetselwerk uitgevoerde, prominente schoorstenen zijn een terugkerend thema in zijn werk, net als de toepassing van Tudorbogen in de garagedeuren en in het interieur.

Gedurende korte tijd was Van de Wall lid van de Bond van Nederlandse Architecten. Niet alleen als architect maar ook als tennisspeler genoot Van de Wall een grote reputatie. Hij won onder meer de Gentlemen's Cup of the Hague in 1911, schreef het eerste Nederlandse boek over lawntennis en was vele jaren bestuurder van de Bataafschen Lawntennisbond.

Over de architect van de tuin

Henri Roeters van Lennep (1889-1971) was een bekende tuin- en landschapsarchitect en werkte in Wassenaar samen met architect Van de Wall. Hij heeft tuinontwerpen gerealiseerd bij huizen van Van de Wall, zoals aan de Duinweg 14 (1916, Baldershage, rijksmonument), Duinweg 20 (1913), Konijnenlaan 6 (1921), Groot Haesebroekseweg 59 en 61 (1928), Rijksstraatweg 390-394 (villa Eikenrode, rijksmonument, 1933). Roeters van Lennep ontwierp ook buiten Wassenaar, zoals het Juliana- en Bernhardpark in 1936 en de aanleg van Vreugd en Rust in 1939, beide in Voorburg.

Over Groot Haesebroek

De bebouwing van de villawijk Groot Haesebroek kwam vanaf het begin van de twintigste eeuw op gang, samen met de ontwikkeling van Park Oud Wassenaar. De N.V. Exploitatiemaatschappij Park Groot Haesebroek bracht de kavels van beide parken tegelijkertijd in de verkoop. Vanaf 1910 kwam de verkoop goed op gang. In dezelfde tijd werd het kasteel Oud Wassenaar omgebouwd tot hotel met als idee dat het dienst kon doen als gastenverblijf voor de nieuwe bewoners van de villaparken. De bloeitijd was van 1915 tot 1921 toen maar liefst 52 kavels, voornamelijk langs de Schouwweg, Konijnenlaan en Koekoekslaan, werden verkocht. Het architecten- en projectontwikkelingsbureau Hoek en Wouters, waarvan Co Brandes van 1912 tot 1918 een van de architecten was, ontwierp een groot aantal van deze huizen. Wouters ontwierp onder meer Schouwweg 61 in 1909 en Konijnenlaan 29 in 1911; Brandes tekende onder meer Groen van Prinsterenlaan 11 in 1915 en Schouwweg 102 in 1917 en nummer 107 in 1915.

Stedenbouwkundige aspecten

Het huis ligt aan de Groot Haesebroekseweg, de doorgaande noord-zuid gerichte weg langs de villawijken De Kieviet en Groot Haesebroek, die de verbinding vormt van Wassenaar-noord/centrum met Wassenaar-zuid. Het huis ligt tegenover het villapark De Kieviet.

De gemetselde hekpijlers maken onderdeel uit van een muur, die een nis vormt waarin zich een zitgelegenheid bevindt.

Architectonische beschrijving¹

Het vrijstaande, deels onderkelderde woonhuis is opgetrokken vanuit een L-vormige plattegrond en bestaat uit twee bouwlagen met samengestelde kap. Het samengestelde schilddak is zeer levendig doordat de gevelhoogten sterk verschillen. Hierdoor is een schilderachtige gootlijn gecreëerd, die extra goed uitkomt doordat de dakoverstekken royaal zijn. De levendigheid wordt met name aan de voorzijde nog versterkt door bijvoorbeeld de toepassingen van zegen in het dakvlak, maar ook doordat de dakbedekking, gebakken leipannen, doorloopt over het opgaand metselwerk. Ook dragen de gemetselde schoorstenen, waarvan die aan de voorzijde vanaf de grond risaleert, door hun vorm en detaillering bij aan levendige dakvlakken en gevels. De dakkapellen zijn voorzien van met leipannen gedekte schildkappen. De hoofdvorm is voorts nog verrijkt met kleine uitgebouwde onderdelen zoals een bay-window, een driezijdige erker en een pergola ter plaats van de veranda. De meest in het oog springende details van de asymmetrische voorgevel zijn de voor de architect kenmerkende garagedeuren in de vorm van een Tudorboog; de overdekte entreepartij – uitgevoerd als portiek met houten onderdelen, zoals korbelen en een balk met de naam van het huis – met een houten deur met zijlichten, luiken en siersmeedwerk, een getralied venster, twee terracotta brievenbus-openingen en een gemetselde stoep met visgraatmotief; een spaarveld met de tekst 'anno 1929' in smeedijzer; een risalerende en hoog boven de dakvoet uitgemetselde schoorsteen met ruitvormig siermetselwerk.

---

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

Het opgaand werk is in kruisverband uitgevoerd. Het schilderachtige karakter van het pand wordt versterkt door het gebruik van grauwe en rode baksteen. Hoeken zijn uitgevoerd met leipannen en houten consoles; lateien en lekdorpels met leipannen. In de zij- en achtergevel is het voor de architect typerende motief van de elkaar kruisende lijnen verwerkt. De loggia is voorzien van houten balken en korbelen. In de asymmetrische achtergevel bevinden zich nog een eikenhouten keuken- en bijkeukendeur, waarbij de keukendeur een houten overkapping heeft.

Interieur

Het interieur heeft de oorspronkelijke interne indeling grotendeels behouden; een aantal vertrekken is bij elkaar gevoegd. In de detaillering van de binnenmuren is gebruik gemaakt van delen in schoon metselwerk versus gepleisterde delen, waardoor een schilderachtig geheel ontstaat. Bij het entreeportaal is een kruisgewelf in schoon werk aangebracht; tevens zijn daar de deuren en lichten omlijst met schoon werk.

Hek, hekpijlers en muur

Toegangspartij, bestaande uit één vrijstaande hekpijler en een muur die bestaat uit twee pijlers met een gebogen muur ertussen. De pijlers zijn in siermetselwerk uitgevoerd. Ook de muur is verrijkt door de toepassing van rollagen en kruisvormige koppenlagen. Het in de oorspronkelijke stijl vernieuwde, dubbele draaihek is van hout.

Pergola en terras

Aan de achterzijde van het huis liggen een terras dat voorzien is van gemetselde keermuren, waarin gemetselde trappen gemaakt zijn die naar de lager gelegen tuin voeren. De pergola bestaat uit gemetselde kolommen en houten liggers.

Waardstelling

Het landhuis uit 1929 is vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische- en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de geschiedenis van de wijk Groot Haesebroek in het bijzonder;
- vanwege de plaats die deze villa inneemt in het oeuvre van de Wassenaarse architect Van de Wall als een van zijn grote en in exterieur en ook in interieur meest rijk gedetailleerde landhuizen in Engelse landhuisstijl;
- vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm en het vrijwel gaaf bewaarde, eigentijdse en typerende materiaalgebruik en detaillering;
- vanwege de relatie van het huis met de tuin, die in de Nieuw Architectonische tuinstijl is aangelegd;
- vanwege de plaats die dit tuinontwerp inneemt in het oeuvre van de Wassenaarse tuinarchitect H. Roeters van Lennep;
- vanwege de detaillering en materiaalgebruik van het interieur;
- vanwege de elementen van de erfafscheiding die een ruimtelijk-functionele relatie met de openbare ruimte hebben;
- vanwege de ensemblewaarde met het naastgelegen huis uit dezelfde bouwtijd en van dezelfde architect en in opdracht van dezelfde familie;
- vanwege de ligging binnen een van rijkswege beschermd dorpsgezicht, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldondersteunende ligging aan de doorgaande weg Groot Haesebroekseweg.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 22 mei 2012; www.bonas.nl;
http://nl.wikipedia.org/wiki/Johan_Mutters;
Bewonersvereniging 'De Kieviet', 'Een eeuw Park de Kieviet 1910-2010', 2010;
Lit, R. van, et.al, 'Jong Monumentaal Wassenaar', 2003;
'Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965', 2007, uitgave Comité Open Monumentendag Wassenaar;
Scheffer, C., 'Jongere bouwkunst en stedenbouw, Wassenaar, provincie Zuid-Holland, 1993.

Disclaimer

Deze redengevende omschrijving is door een onafhankelijke adviseur in architectuurhistorie, mevr. drs. M.J.C. Laméris van TasT, projecten voor tastbaar erfgoed, opgesteld. Aan deze omschrijving kunnen geen rechten worden ontleend. Het al dan niet opvolgen van de adviezen/toepassen van de omschrijving en op welke wijze valt geheel onder verantwoordelijkheid van de opdrachtgever c.q. degene die de adviezen opvolgt/de omschrijving gebruikt. Eventuele directe of indirecte gevolgen zijn op geen enkele wijze toerekenbaar aan de adviseur en/of TasT.